

Zvuková rovina jazyka a pravopis	
abeceda	
písmená: malé, veľké, písané, tlačené	
hlásky, slabiky, slová	
systém slovenských hlások	
	samohlásky – spoluhlásky – dvojhásky
	samohlásky: krátke – dlhé
	spoluhlásky: tvrdé – mäkké – obojaké
	znelé – neznelé spoluhlásky
vybrané slová – príbuzné slová	
spodobovanie/znelostná asimilácia	
diakritické znamienka	
	dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky
interpunkčné znamienka	
	bodka, otáznik, výkričník, čiarka, bodkočiarka, spojovník, zátvorka, pomlčka, úvodzovky, dvojbodka, apostrof, lomka, tri bodky
priama reč, uvádzacia veta	
slabikotvorné hlásky -l, -l̄, -r, -r̄	
výslovnosť – splývavá výslovnosť	
výslovnosť a výskyt ä	
výslovnosť slabík de/di, te/ti, ne/ni, le/li v cudzích slov	
výslovnosť cudzích slov ¹	
rozdeľovanie slov na slabiky	
rozdeľovanie predponových slov	
	slabičné a neslabičné predpony
intonácia	
	rytmus
	kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, sila hlasu, hlavný slovný prízvuk , vedľajší slovný prízvuk, dôraz , tempo reči
melódia vety (oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia)	
frázovanie, modulácia hlasu	
vsuvka, prístavok, oslovenie	
pravidlo o rytmickej krátení	
gestikulácia	
mimika	
postoj	
fonéma – hláska	
artikulácia	
graféma	
samohlásková skupina	
pravopis/ortografia	
ortoepia	

Významová/lexikálna rovina jazyka	
slovo	
sémantický trojuholník	
lexikálny význam slova – gramatický význam slova	
odvodené slová	
spisovný jazyk – nárečia	
nárečové slová	
odborné názvy/termíny	
básnické slová	
slang, slangové slová	
jednovýznamové – viacvýznamové slová	
synonymá	
antonymá – opozitá	
homonymá	
slovníky	
	pravopisný, synonymický
	výkladový, cudzích slov
	frazeologický
	prekladový, terminologický
slovná zásoba – systematizácia	
jadro slovnej zásoby	
slovná zásoba národného jazyka – individuálna slovná zásoba	
aktívna slovná zásoba – pasívna slovná zásoba	
spisovné slová – nespisovné slová	
neutrálne slová	
citovo zafarbené (expresívne) slová	
	zdrobneniny, pejoratíva, vulgarizmy
domáce slová – cudzie slová	
zastarané slová – nové slová/neologizmy	
tvorenie slov	
spôsobu obohacovania slovnej zásoby	
	tvorenie slov
	skladaním
	skracovaním – skratky, značky, skratkové slová
	odvodzovaním – predpona, prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo
	preberanie slov
	internacionalizácia
	prenášaním významu/ nepriame pomenovania – metafora, metonymia, personifikácia
jednoslovné a viacslovné pomenovania (združené pomenovania)	
frazeologizmus	
	príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie

Tvarová/morfologická rovina jazyka	
gramatický tvar	
skloňovanie	
menné gramatické kategórie	
rod, číslo, pád, (stupeň)	
pád – pádové otázky	
podstatné mená	
	ohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	všeobecné/vlastné
	konkrétne – abstraktné
	životnosť/neživotnosť
	rod
	mužský, ženský, stredný
	číslo
	jednotné/singulár – množné/plurál
	pád
	prvý/nominatív, druhý/genitív, tretí/datív, štvrtý/akuzatív, piaty (zastarané oslovenia)/vokatív, šiesty/lokál, siedmy/inštrumentál
	vzor
	chlap, hrdina dub, stroj, kuli
	žena, ulica, dlaň, kosť, gazdiná
	mesto, srdce, vysvedčenie, dievča
	pomnožné podstatné mená
	podstatné mená mužského rodu
	zvieracie
	neživotné zakončené na -r, -l
	cudzie nesklonné podstatné mená
	skloňovanie podstatného mena pani
prídavné mená	
	ohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	akostné
	stupňovanie
	vzťahové
	privlastňovacie
	rod, číslo, pád
	vzor
	pekný, cudzí
	pávi
	otcov
zámená	
	ohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh

Tvarová/morfologická rovina jazyka	
	vetnočlenská platnosť
	skloňovanie
	základný tvar
	rod, číslo, pád
	druhy zámen
	osobné – základné, privlastňovacie
	zvrtné – základné, privlastňovacie
	vymedzovacie
	neurčité
	opytovacie
	ukazovacie
číslovky	
	ohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	skloňovanie
	rod, číslo, pád
	druhy čísloviek
	určité
	neurčité
	základné
	radové
	násobné
	skupinové
slovesá	
	ohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	tykanie/vykanie
	časovanie
	slovesné gramatické kategórie
	osoba, číslo, čas, spôsob, rod, vid
	osoba – 1., 2., 3.
	čas
	minulý, prítomný, budúci
	historický prítom
	zvrtné, nezvrtné
	neurčitok, prechodník, prítomník
	neplnovýznamové sloveso byť
	jednoduchý a zložený slovesný tvar
	plnovýznamové
	neplnovýznamové
	sponové, modálne, fázové

Tvarová/morfologická rovina jazyka	
	činnostné – stavové
	rod
	činný, trpný
	spôsob
	oznamovací, rozkazovací, podmieňovací
	vid
	dokonavý, nedokonavý
príslovky	
	neohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	druhy prísloviak
	miesta, času, spôsobu, príčiny
	stupňovanie prísloviak
predložky	
	neohybný slovný druh
	neplnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	väzba s pádom
	vokalizácia
spojky	
	neohybný slovný druh
	neplnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	priraďovacie
	zlučovacie, stupňovacie, vylučovacie, odporovacie
	podraďovacie
	interpunkcia
častice	
	neohybný slovný druh
	neplnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
citoslovčia	
	neohybný slovný druh
	neplnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť

Syntaktická/skladobná rovina	
veta	
jednoduchá veta	holá, rozvitá, rozvitá s viacnásobným vetným členom
vety podľa obsahu/modálnosti	oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia
jednočlenná veta	slovesná – neslovesná
dvojčlenná	úplná – neúplná
základné/hlavné vetné členy	podmet
	vyjadrený – nevyjadrený
	prísudok
	slovesný – neslovesný
	vetný základ – slovesný, neslovesný
vedľajšie/rozvíjacie vetné členy	predmet
	priamy, nepriamy
	príslovkové určenie
	miesta
	času
	príčiny
	spôsobu
	prívlastok
	zhodný – nezhodný
	prístavok
	doplnok
vetné sklady	prísudzovací sklad
	určovací sklad
	priradovací sklad
zhoda	
	polovetná konštrukcia – s prechodníkom, s prídavným, s neurčitkom
jednoduché súvetie	priradovacie, podradovacie
priradovacie súvetie	zlučovacie
	stupňovacie
	odporovacie
	vylučovacie

Syntaktická/skladobná rovina	
podrad'ovacie súvetie	
	vedľajšia veta
	prísudková
	podmetová
	predmetová
	príslovková
	miestna
	časová
	príčinná
	spôsobová
	prívlastková
	doplňková
zložené súvetie	
zápor v slovenčine	
slovosled – významový, gramatický a rytmičský činiteľ	
súdržnosť textu	
	konektory
nadvetná/textová syntax	
	názov, kapitola, odsek, úvod, jadro, záver
	titulok
vetosled	

Sloh	
pozdrav	
oslovenie	
predstavenie sa	
privítanie	
rozlúčenie sa	
prosba/želanie	
pod'akovanie	
ospravedlnenie – ústne/písomne	
ospravedlnenie s vysvetlením	
vyjadrenie súhlasu/nesúhlasu	
blahoželanie – ústne/písomne	
adresa	
pohľadnica	
súkromný list	
tvorba otázok (žiadosť o informáciu)	
rozhovor	
začiatok a koniec telefonického rozhovoru	
príhovor (prívet)	
slávnostný príhovor/prejav	
cielený rozhovor (interview)	
rétorika	
osnova	
nápis	
jednoduché rozprávanie – ústne/písomne	
úvod, jadro, záver	
časová postupnosť v rozprávaní	
rozprávanie s prvkami opisu – ústne/písomne	
rozprávanie s využitím priamej reči (on – forma, ja – forma) – ústne a písomne &sup1	
pointa	
vnútorná kompozícia rozprávania	
úvod	
zápleтка	
vyvrcholenie	
obrat	
rozuzlenie	
dynamický opis	
umelecký opis &sup1	
odborný opis	
umelecký a vecný text	
tabuľka	
názov, hlavička, riadok, stĺpec	
argument	
protiargument	
dôkaz	
krátke správy	
SMS, mejl	
oznam	
správa	
pozvánka	
plagát	
vizitka	
klúčové slová	
poznámky/konspekt	
koncept	
reprodukcia ústna	
reklama	
inzerát	
charakteristika osoby – priama, nepriama	
správa o riešení/výsledku projektu – ústna/písomná	
prihláška	
úradný list	
úradný životopis – beletrizovaný životopis	
jazykové štýly	
náučný, administratívny, publicistický, rečnícky, hovorový, umelecký	
slohové postupy	
informačný, rozprávací, opisný, výkladový/úvahový	
úvaha &sup1	
výklad &sup1	
projekt	
prejav	

fázy tvorenia prejavu
mimojazykové prostriedky
mimika , gestika, proxemika
príležitostné prejavy
slávnostné otvorenie podujatia, privítanie hostí na podujatí, blahoželania, slávnostné poďakovanie, smútočný prejav
náučný prejav
prednáška, referát
agitačný prejav
politická reč, súdna reč
prezentácia prejavu
štýlotvorné činitele
téma, autor, situácia, funkcia, adresát
slohotvorný proces
slohové útvary/žánre
žiadosť, dotazník, štruktúrovaný životopis , objednávka, potvrdenie, informačný leták, predtlač – prihláška , zápisnica, splnomocnenie
analýza textu
obsah textu, forma textu, autorský zámer
text
súvislé texty – nesúvislé texty
hlavná myšlienka
diskusný príspevok
hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov
kontext
dialóg
interpretácia textu
spoločné a rozdielne znaky textov

Jazykoveda	
jazykoveda	
	náuka o zvukovej rovine jazyka/fonetika a fonológia
	náuka o významovej rovine jazyka/lexikológia
	morfológia/tvaroslovie
	syntax/skladba
	štylistika
Jazyk a reč	
jazyk	
jazykový znak	
jazykový systém	
reč	
funkcie jazyka	
	dorozumievacia/komunikatívna
	estetická
	poznávací/kognitívna
národný jazyk	
cieľový jazyk	
cudzí jazyk	
spisovný jazyk	
nárečie	
úradný (štátny jazyk) jazyk	
jazyky národnostných menšín	
indoeurópsky prajazyk	
indoeurópske jazyky	
staroslovienčina	
slovanské jazyky	
	východoslovanské, západoslovanské, južnoslovanské
jazyková norma	
kodifikácia spisovného jazyka	
A. Bernolák	
	kultúrna západoslovenčina
E. Štúr	
	stredoslovenské nárečie, štúrovčina
M. Hattala	
platné kodifikačné príručky	

Učenie sa	
učebný štýl	
faktory ovplyvňujúce učenie sa	
efektívne zapamätávanie	
kontrola plnenia plánu	
projektovanie vlastnej budúcnosti	
projekt	
	príprava projektu
	realizácia projektu
	prezentácia projektu
dedukcia	
indukcia	
komparácia	
analýza	
syntéza	
analógia	

Práca s informáciami	
informácia	
kľúčové slová	
vedľajšia informácia v texte	
zdroje informácií	
	nadpis , titulok, marginálie, resumé, anotácia, abstrakt, bibliografia, bibliografický záznam, menný a vecný register, masmediálne komunikačné prostriedky, poznámky pod čiarou, vysvetlivky
spôsoby spracovania informácií	
	konspekt
	osnova z prečítaného alebo počutého textu
	tézy
citácia	
	presná, voľná, parafráza
názor	
dôkaz	
argument	
požiadavky slovenskej štátnej normy na vybrané písomnosti administratívneho štýlu – úradný list	
reklama	
propagácia	
propaganda	
agitácia	
dezinformácia	

Jazyková kultúra	
jazyková norma	
spoločenské zásady komunikácie	

Komunikácia	
komunikácia	
	verbálna, neverbálna
odosielateľ	
prijímateľ	
komunikačná situácia	
efektívna komunikácia	
asertívna komunikácia	
devalvujúca komunikácia	
druhy otázok	
debata	
diskusia	

Autori: PhDr. Ivana GREGOROVÁ
PaedDr. Renáta SOMOROVÁ
PhDr. Katarína VAŠKANINOVÁ
Mgr. Karel DVOŘÁK
PhDr. Katarína HINCOVÁ, PhD.
PhDr. Marián LAPITKA

Všeobecné pojmy

autor/spisovateľ

čitateľ/divák

čítanie s porozumením a interpretácia

kniha

knižnica

časopis

noviny

rozhlas

televízia

film

text ¹

ilustrácia

literatúra pre deti

odborná (náučná) literatúra ¹

populárnovedecká literatúra ¹

hlavná myšlienka

umelecká literatúra ¹

poézia ¹

próza ¹

divadelná hra ¹

dobrodružná literatúra

literatúra faktu

vedeckofantastická literatúra

herec

režisér

inscenácia

Literárne obdobia a smery*	
staroveká literatúra	
stredoveká literatúra	
renesančná literatúra	
baroková literatúra	
klasicizmus	
romantizmus	
realizmus, naturalizmus	
literárna moderna	
	symbolizmus
	impresionizmus
avantgarda	
	futurizmus
	expresionizmus
	surrealizmus (nadrealizmus)
naturizmus	
socialistický realizmus	
existencializmus	
postmoderna	

Literárne druhy	
epika 🇧🇮 ¹	
lyrika 🇧🇮 ¹	
	duchovná lyrika
	čistá lyrika
	Púbostná lyrika 🇧🇮 ¹
	spoločenská lyrika 🇧🇮 ¹
	reflexívna (úvahová) lyrika 🇧🇮 ¹
	prírodná lyrika 🇧🇮 ¹
dráma 🇧🇮 ¹	

Literárne žánre	
komiks	
pieseň	
	ľudová pieseň
	populárna pieseň 🇸🇰 ¹
hádanka	
príslovie	
porekadlo	
pranostika	
vyčítanka	
rozprávka	
	ľudová rozprávka
	autorská rozprávka
	televízna rozprávka
	filmová rozprávka
	rozhlasová rozprávka
modlitba	
povešť	
	ľudová povešť
	autorská povešť
anekdota	
aforizmus	
báj	
bájka	
balada 🇸🇰 ¹	
epos	
legenda 🇸🇰 ¹	
podobienstvo (alegória)	
novela	
poviedka 🇸🇰 ¹	
román 🇸🇰 ¹	
	detektívny román 🇸🇰 ¹
	dobrodružný román
	biografický román
	historický román
	dievčenský román
	román vo forme denníka
	sociálny román
	psychologický román
komédia 🇸🇰 ¹	
tragédia 🇸🇰 ¹	
činohra 🇸🇰 ¹	
absurdná dráma	
automatický text	
sonet	

Štruktúra literárneho diela

dej

príbeh

autorská štylizácia reality

kompozícia literárneho diela ¹

chronologický (kronikársky) postup

retrospektívny (spätný) postup

reťazový (nadväzujúci) postup

vnútorná kompozícia literárneho diela ¹

expozícia (úvod)

zápleтка

vyvrcholenie

obrat

rozuzlenie

pointa

vonkajšia kompozícia literárneho diela

nadpis

odsek

kapitola

diel

strofa

spev

verš

výstup

dejstvo

autorské poznámky

horizontálne členenie textu diela

pásmo rozprávača

vševvediaci rozprávač

nespoľahlivý rozprávač

priamy rozprávač

prúd autorovho vedomia

pásmo postáv

replika

monológ ¹

vnútorný monológ

dialóg ¹

hlbkové členenie textu

dejový plán

významový plán diela

literárna postava ¹

hlavná literárna postava

vedľajšia literárna postava

idealizovaný typ postavy

charakterový typ postavy

sociálny typ postavy

Štylizácia textu	
zdrobnenina	
anafora	
epiteton ¹	
humor	
irónia	
satira	
hyperbola	
metafora ¹	
personifikácia/zosobnenie	
metonymia ¹	
básnické prirovnanie ¹	
básnická otázka	
protiklad (kontrast)	
symbol	
asociácia	
zvukomalba	

Metrika	
rým ¹	združený ¹
	striedavý ¹
	obkročný ¹
	prerývaný
rytmus ¹	
rytmicky viazaná reč (poézia, dráma)	
rytmicky neviazaná reč (próza, dráma)	
verš	
veršový systém	
	časomerný veršový systém
	slabičný (sylobický) veršový systém ¹
	sylobo-tonický (prízvučný) veršový systém
	prízvučná a neprízvučná slabika
	voľný verš
stopa	trochej
	daktyl
	jamb
	predrážka (anakrúza)
rytmicko-syntaktický paralelizmus	
refrén	

Autori: PhDr. Ivana GREGOROVÁ
 PhDr. Marián LAPITKA
 PaedDr. Renáta SOMOROVÁ
 PhDr. Katarína VAŠKANINOVÁ
 Mgr. Karel DVOŘÁK

Autori a literárne diela

Slovenská literatúra

Poézia

H. Gavlovič: Valaská škola – mravúv stodola (vlastný výber)
J. Kollár: Předzpěv zo Slávy dcery
S. Chalupka: Mor ho!
A. Sládkovič: Marína (vlastný výber)
J. Botto: Smrt' Jánošíkova
I. Krasko (vlastný výber)
J. Smrek (vlastný výber)
R. Dilong (vlastný výber)
M. Válek: (vlastný výber)
M. Rúfus (vlastný výber)
J. Urban (vlastný výber)

Próza

M. Kukučín: Keď báčik z Chochoľova umrie
J. G. Tajovský: Maco Mlieč
Timrava: Ľapákovci
M. Kukučín: Dom v stráni
J. Cíger Hronský: Jozef Mak
D. Chrobák: Drak sa vracia
A. Bednár: Kolíska
L. Mňačko: Ako chutí moc
D. Dušek: Kufor na sny

Dráma

J. Palárik: Dobrodružstvo pri obžinkoch
J. G. Tajovský: Statky-zmätky
I. Bukovčan: Kým kohút nezaspieva
M. Lasica – J. Satinský: Soirée

Inojazyčná literatúra

Sofokles: Antigona
W. Shakespeare: Hamlet
Molière: Lakomec
E. M. Remarque: Na západe nič nového
A. S. Puškin: Kapitánova dcéra
J. D. Salinger: Kto chytá v žite